

Orientační restaurátorský průzkum omítkových eventuálně barevných vrstev v interiéru zámku ÚSP na Žampachu pro I. etapu stavebních prací.

Šárka a Petr Bergerovi
akad. mal. a restaurátoři
2006

Na přání zástupců Národního památkového ústavu v Pardubicích a Pardubického kraje byl proveden orientační sondážní průzkum omítkových a barevných vrstev v části interiéru zámku ÚSP-Žampach. Restaurátorský průzkum sloužil pro identifikaci či vyloučení eventuální dobové barevné vrstvy pod stávající omítkou a odpadávajícími nátěry, v prostorách, kde průzkum dříve nebyl prováděn, a tvoří podkladový materiál pro stavební úpravy interiéru v daných místech.

PŘÍZEMÍ

Průzkum byl prováděn v místnostech **S121- S151** v místech, kde to bylo umožněno vzhledem k probíhajícímu provozu ÚSP. Některé prostory nebylo možno za současných podmínek prozkoumat (např. **S131** s lednicemi aj.). Nad rámec smlouvy byl proveden průzkum v místnosti **S151**. Výsledky orientačního páskového sondážního průzkumu přízemí lze rozdělit do tří skupin:

1/ Sondy ve většině prostor odhalují souvrství hlinek a vápenných nátěrů, vyrovnávací omítku (dvojího druhu - měkkou vápennou, či tvrdou cementovou) o různé síle na cihle či kameni bez nálezů, s výjimkou místnosti **S147**, kde byla objevena pekovaná omítka bez významnější barevné výzdoby (sonda **S 147/7**).

S 137/8

Pod novodobými nátěry se nachází vyrovnávací omítka, tvrdá cementová omítka a kámen

S135/7 + 8

Sondy do tvrdé cementové omítky (beze stopy barevné výzdoby)

S 147/4

Pod novodobými nátěry se nachází tvrdá cementová omítka a cihla

S 151/1 + S 140/1

Pod souvrstvím novodobých nátěrů se nachází měkká vápenná omítka na cihle

S 147/7

*Pod novodobými nátěry se nachází vápenná, pekovaná omítka na cihle.
Sonda bez nálezu barevného pojednání*

2/ V místnosti **150** byly při stejné skladbě omítkových vrstev nalezeny zbytky zuhelnatělé vrstvy na kamenném zdivu. Svědčí to o požáru, který tyto prostory v minulosti zachvátil (sondy **S 150/1, 150/2a** a **S150/3**)

S 150/1

V sondě je pod novodobou vápennou omítkou identifikována zuhelnatělá vrstva

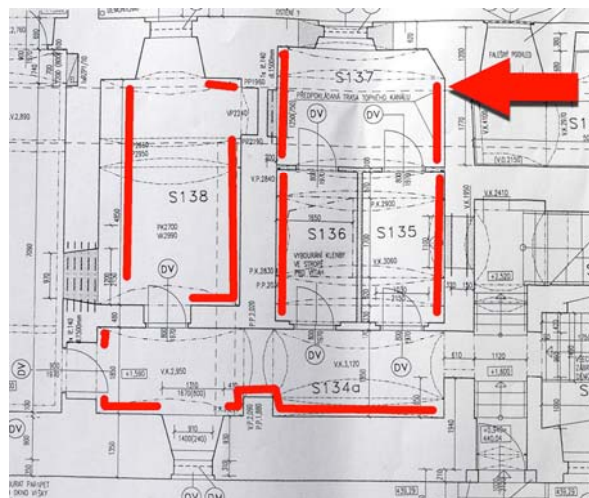
3/ Místnosti, které pravděpodobně tvořily vstupní prostor (**S 134a, S136, S137** a **S 138**).

Zde byla nalezena následující skladba:

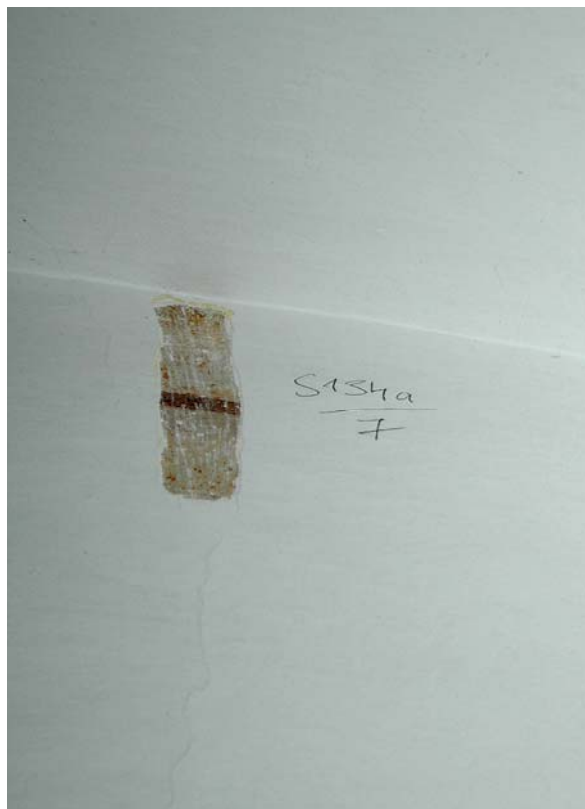
Pod různým počtem světlých vápenných a hlinkových nátěrů se nachází jednoduchá barevná výzdoba v hnědých, okrových a světle modrých plochách. Tato výzdoba je v sondách zachována fragmentárně a není příliš soudržná, v kusech se olupuje spolu se spodními nátěry. V některých částech místností se nedochovala.

Zazděný portál, okno do místnosti č.137

Nálezy v páskových sondách, předpokládaný rozsah výzdoby vstupního prostoru

Sondy pod stropem místnosti 134a

Rákosové podbití v místnosti 134b

Sondy v klenbách místnosti 135 a 137

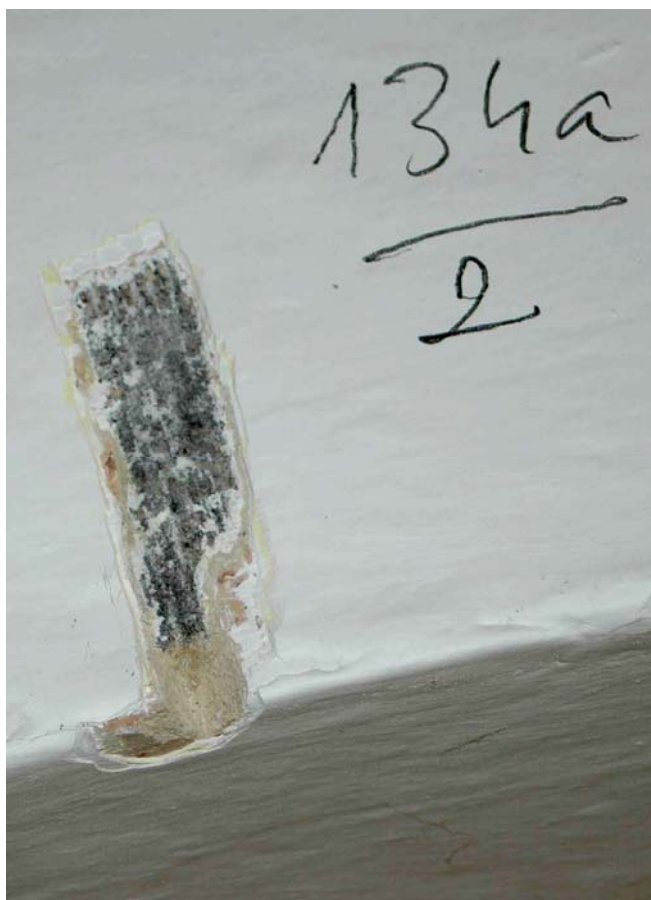

Barevná výzdoba v místnosti 138 (detaily)

Barevná výzdoba v místnosti 138 (celkový pohled na sondy S 138/4 a 5)

V místnosti **S134a** se v některých sondách pod touto vrstvou a 0,5cm vysokým vyrovnávacím štukem nachází černošedá jednolitá vrstva (sondy **S134/1,2,3**). Tato vrstva nejeví znaky výtvarného zpracování a nelze vyloučit, že jde opět o pozůstatek lokálního požáru (?).

Pohled do místnosti 134

V sondách se nachází jednolitá šedočerná vrstva, možná pozůstatek lokálního požáru (?)

V sondážním průřezu na stropě byly objeveny pouze bílé vápenné nátěry na měkké štukové omítce, pod kterou je všude rákosové podbití.

ZÁVĚR:

S výjimkou prostor S 134 - S 138 nebyly v sondách nalezeny známky barevné výzdoby. V uvedených prostorách se nacházejí pod současnou výmalbou více, či méně zachovaná barevná výzdoba. Malířské zpracování nebylo v sondách zjištěno, zdá se, že jde nejspíš o barevné dekorativní pojednání ploch se zvýrazněním architektonických prvků (klenby, hrany stěn, výklenky) Z rozsahu současného limitovaného průřezu je však obtížné stanovit, ze kdy tato výzdoba přesně pochází, jak je zachovalá a kvalitní- a tedy pro objekt důležitá. (Předpokládáme, že by se mohlo jednat o přelom 18.- 19.stol.)

I.PATRO:

Zde byl průzkum prováděn v místnostech a chodbách S 229 - S 240 a na schodišti S 228=S 133.

Zde je možno rozdělit nálezy do dvou skupin:

1/ Sondy v místnostech S 230, S 231, S 233, S 234, S 235, S 239, S 240 odhalily podobnou skladbu omítkových a nátěrových vrstev, a to: pod souvrstvím různých nevýznamných hlínekových a vápenných nátěrů se nalézají různě hrubá omítka buď vápenného charakteru s úlomky vápna (S 231/2, S 239/1, S 240/1 a další), nebo omítka velmi tvrdá cementová (S 231/1, S 234 a další), přičemž se oba typy omítek nacházely i v jedné místnosti současně.

V sondážním průzkumu na stropěch byly objeveny pouze bílé vápenné nátěry na měkké štukové omítce, pod kterou je všude rákosové podbití.

Pod novodobými nátěry vápenná omítka s kusy vápna

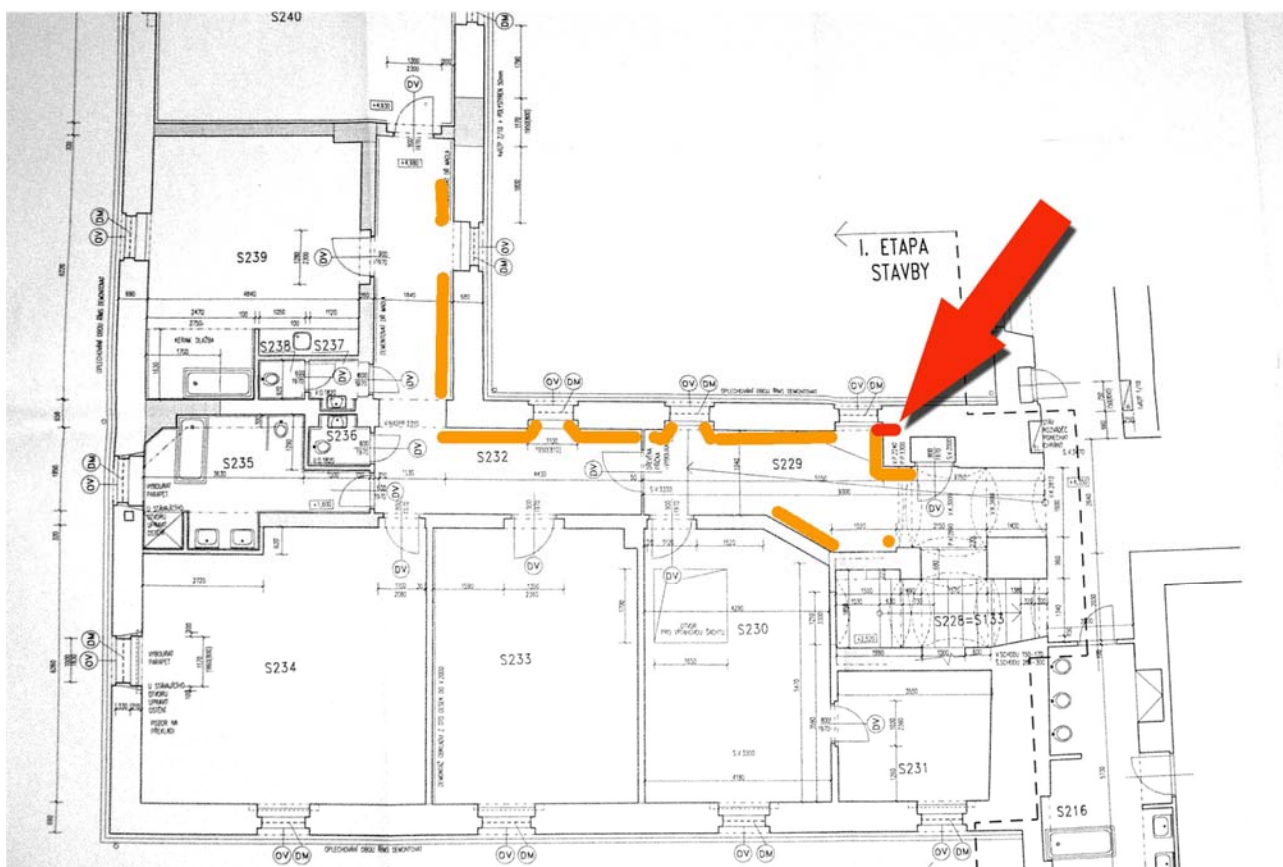

*Tvrdá cementová omítka
na kameni*

Rákosové podbití na stropě

2/ Na chodbě S 229 a S 232 se v sondách pod novodobými nátěry nachází 1-2 vrstvy barevné (červená a fialová) s náznakem jednoduchých dekorativních prvků (S 232/12 a další). Tato vrstva se zdá být identická s výmalbou v přízemí, ale chybí zde její systém. Jde v podstatě o barevné plochy bez výtvarného obsahu. V sondě S 229/3 byla pod touto barevnou vrstvou identifikována starší zeď. Znamená to, že barevná vrstva pochází až z doby po stavební úpravě tohoto prostoru. Identická barva (červená a fialová) byla nalezená i na rámování vnitřního okna schodiště.

Rozsah nálezu barevného pojednání stěn na chodbě S229 a S232

Sondy na chodbě S232/12 a na schodišti S228/1 ukazují barevné pojetí stěn bez výtvarného obsahu

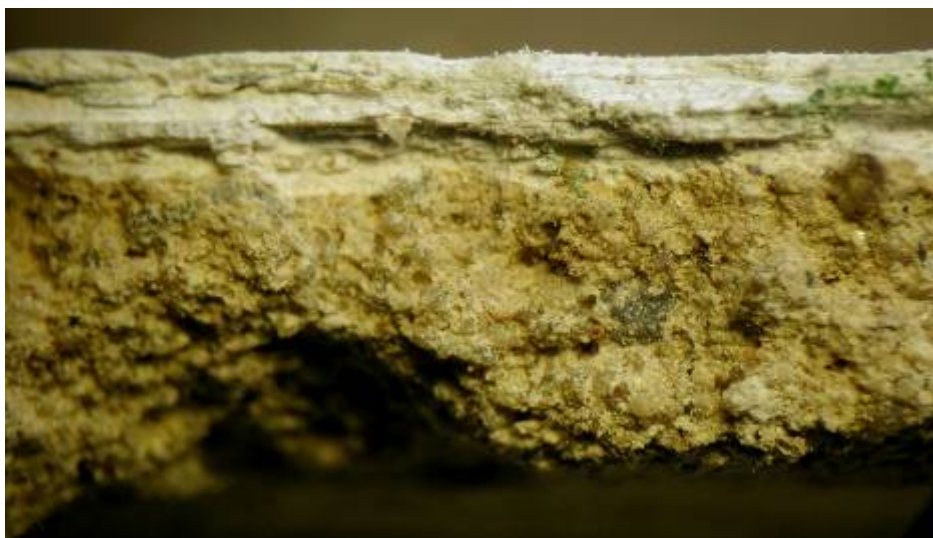
*V sondě S229/3 se ukazuje původní podoba chodby- klenby jsou v této části dodatečně vestavěné.
Barevná plošná výmalba (která se vyskytuje i na rámu vnitřního schodišťového okna) patří do období přestavby,
nebo je ještě pozdější*

*Makrosnímek úlomku zdiva- je patrné složité souvrství novodobých hlinkových a vápenných nátěrů na omítce s úlomky vápna.
Sonda S 147/7.*

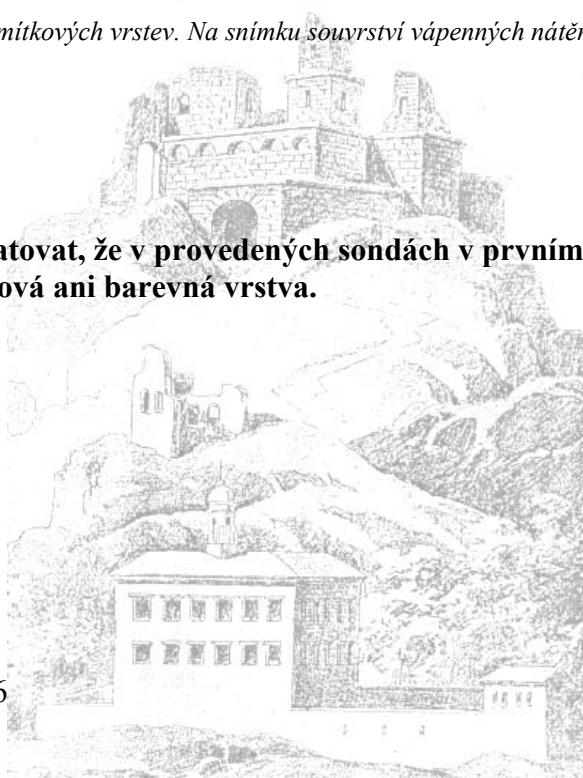
Statigrafie nátěrových a omítkových vrstev. Na snímku je patrná výrazná granulace cementové omítky (S231/2)

Statigrafie nátěrových a omítkových vrstev. Na snímku souvrství vápenných nátěrů a měkká vápenná omítka (S140/1)

ZÁVĚR:

Závěrem je možno konstatovat, že v provedených sondách v prvním patře nebyla objevena žádná významnější starší omítková ani barevná vrstva.

V Písečné dne 22.11..2006

Šárka a Petr Bergerovi ak. mal.